

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la încetarea, din oficiu, a procedurii în recurs, intentată la cererea de recurs înaintată de către avocata Mariana Barașianț, în numele și interesele Cristinei Ilieș,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Cristina Ilieș împotriva lui Ion Ilieș, cu privire la modificarea parțială a cuantumului pensiei de întreținere a copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere de la fostul soț,

împotriva deciziei din 26 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de avocata Mariana Barașianț, în numele și interesele Cristinei Ilieș, și s-a menținut hotărârea din 11 ianuarie 2023 a Judecătoria Criuleni, sediul central, prin care s-a respins acțiunea depusă de Cristina Ilieș, ca neîntemeiată,

(Dosarul nr. 2ra-6/24

Nr. PIGD 2-21174062-01-2ra-22012024)

Încetarea din oficiu a procedurii de recurs a fost determinată de constatarea existenței a unor temeuri de drept prevăzute la art.433 din Codul de procedură civilă după declararea admisibilității recursurilor.

Au examinat anterior cauza judecătoria:

Prima instanță: Judecătoria Criuleni, sediul central (A. Arapu-Buțco)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Pahopol, Ru. Pulbere, A. Malii)

18 aprilie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților, recursului declarat de către avocata Mariana Barașianț, în numele și interesele Cristinei Ilieș,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din
Stela Procopciuc, *Președinte*,
Oxana Parfeni
Gheorghe Stratulat, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 25 noiembrie 2021, Cristina Ilieș, prin intermediul avocatei Mariana Barașianț, a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ion Ilieș, privind modificarea prin majorare a cuantumului pensiei de întreținere a copiilor minori, și anume de a fi dispusă încasarea de la Ilieș Ion, în beneficiul lui Ilieș Cristina, a pensiei de întreținere a copiilor minori XXX XXX, născut la XX XXX XXX, XXX XXX, născut la XX XXXX XXX și XXX XXX, născută la data de 25 august 2015 în sumă de 7000,00 de lei lunar, din data depunerii prezentei cereri până la atingerea majoratului de copilul XXX XXXX, în suma de 4666,00 de lei lunar; până la atingerea majoratului de către copilul XXX XXX și ulterior suma de 3500,00 de lei lunar până la atingerea majoratului de către copilul XXXX XXX.

2. În motivarea acțiunii a invocat că la 03 august 2021, de către Judecătoria Criuleni, sediul central a fost pronunțată hotărârea prin care a fost desfăcută căsătoria între Ion Ilieș și Cristina Ilieș și s-a stabilit locul de trai a copiilor minori cu reclamanta, fiind dispusă și încasată pensia de întreținere a copiilor minori în mărime de 1/2 din salariu și toate veniturile lui Ilieș Ion din data de 27 octombrie 2020 până la majoratul copilului XXX XXX, în mărime de 1/3 din salariu și toate veniturile pârâtului până la majoratul lui XXX XXX și ulterior, în mărime de 1/4 din salariu și toate veniturile pârâtului până la atingea majoratului copilului XXX XXX.

3. A precizat că stabilirea venitului real al pârâtului Ilieș Ion este imposibilă, venitul oficial al acestuia nu corespunde veniturilor reale, astfel considerând că este posibil și în interesul superior al copiilor de stabilit pensia de întreținere în sumă bănească fixă. La fel, a indicat că urmează a fi apreciat faptul că reclamanta suferă de dizabilitate accentuată și posibilitățile ei de a activa în câmpul muncii sunt limitate, iar sumele solicitate rezultă din venitul real al pârâtului, venit confirmat chiar de el și care corespunde cotelor stabilite de instanța de judecată anterior: 1/2 pentru 3 copii, 1/3 pentru 2 copii și 1/4 pentru un copil.

4. A menționat reclamanta că venitul real al pârâtului Ilieș Ion este mult mai mare, acesta activând în funcția de diriginte de șantier și, de regulă, având mai multe obiecte în lucru, iar din discuțiile părților și din răspunsul pârâtului, în cadrul examinării cauzei privind desfacerea căsătoriei (min. 46:26-46:31), s-a constatat că venitul real al acestuia constituie peste 14 000,00 de lei.

5. Astfel, a susținut că pârâtul se eschivează de la executarea obligațiilor sale de întreținere a copiilor minori cu bună-credință și în cuantum corespunzător și suficient pentru asigurarea dezvoltării armonioase a copiilor, și din aceste considerente, susține că urmează a fi modificat cuantumul pensiei de întreținere a copiilor minori prin stabilirea acesteia în sumă bănească fixă: 7000,00 de lei lunar din data depunerii prezentei cereri până la atingerea majoratului de XXX XXX, 4666,00 de lei lunar până la atingerea majoratului de către XXX XXX și ulterior 3500,00 de lei lunar până la atingerea majoratului de către XXX XXX.

6. Totodată, a considerat că urmează a fi dispuse spre încasare de la pârât și cheltuielile pentru asistență juridică în sumă de 3000,00 de lei, deoarece a achitat onorariul avocatului, suma solicitată este rezonabilă și conformă recomandărilor UAM.

7. Ulterior, la 15 martie 2022, avocata Mariana Barașianț, acționând în interesele Cristinei Ilieș a înaintat instanței de judecată o cerere de chemare în judecată suplimentară și concretizată cu privire la modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copiilor minori.

8. Potrivit cerințelor concretizate, reclamanta a solicitat modificarea parțială a cuantumului pensiei de întreținere a copiilor minori doar în partea ce ține de copilul XXX XXX, prin încasarea de la Ilieș Ion în beneficiul lui Ilieș Cristina, a pensiei de întreținere a copilului XXX XXX, în sumă de 3500,00 de lei lunar, din data depunerii cererii de chemare în judecată și până la absolvirea studiilor liceale și universitare cu frecvență la zi; încasarea de la pârât în beneficiul reclamantei a pensiei de întreținere în suma de 2248,30 de lei, începând cu data depunerii prezentei cereri și până la dispariția motivelor ce au stat la baza acordării întreținerii, precum și încasarea cheltuielilor de judecare a cauzei în sumă de 3000,00 de lei cheltuieli de asistență juridică.

9. În motivarea cererii concretizate și suplimentare, partea atașând la cerere informația eliberată de ÎS „INCERCOM” cu nr. 45 din 10 martie 2022, prin care se atestă că Ion Ilieș deține certificatul nr. 1081 de atestare în calitate de diriginte de șantier din data de 24 septembrie 2020 pe un termen de 5 ani, respectiv rezultă că ultimul activează în calitate de diriginte de șantier, contrar informațiilor prezentate, referitor la activitatea în calitate de amator cu salariul de 3600,00 de lei lunar și în coraborare cu declarațiile pârâtului, în cadrul examinării cauzei civile privind desfacerea căsătoriei, în care a enunțat că salariul său real este de peste 14000,00 de lei, permit a concluziona că pârâtul încearcă să ascundă veniturile reale reale pentru a nu întreține copii săi.

10. La fel, a considerat că în speță sunt aplicabile prevederile art.78 alin.(1), (2) din Codul Familiei, deoarece copilul XXX XXX, la data depunerii cererii de chemare în judecată era minor, dar la data de 12 decembrie 2021 a atins majoratul, dânsul este elevul clasei XI-a la IPLT „ XXX XXX” și își va continua studiile și în anul de învățământ 2022-2023, respectiv nu poate fi încadrat în câmpul muncii în această perioadă, deci fiind persoană inaptă de muncă, care necesită întreținere.

11. În acest aspect detaliază că însuși stabilirea termenului până la care poate fi încasată pensia de întreținere a copiilor de la părintele, care locuiește separat, a avut logică în perioada în care ciclul de învățământ școlar a durat 11 clase și absolvirea studiilor școlare survenea la vârsta de 17-18 ani. Odată cu introducerea sistemului de învățământ de la Bologna, durata studiilor școlare s-a prelungit și actualmente copiii finalizează studiile liceale la vârsta de 19 ani. Deci, cel puțin până la 19 ani, copii nu pot să se întrețină singuri, neavând posibilitatea de a învăța și de a munci în același timp. În aceste condiții, echitabil fiind ca cheltuielile de întreținere a copilului pe perioada studiilor să fie asigurat, în măsură egală, de ambii părinți.

12. În continuare cu referire la cea de-a doua cerință a notat că este consolidată pe prevederile art.83 din Codul familie fiind argumentată pe actele ce atestă încadrarea reclamatei în grad de dizabilitate accentuat, care a fost acordat lui Ilieș Cristina în timpul căsătoriei. Astfel, a considerat că venitul real al pârâtului permite achitarea întreținerii pentru fosta soție cu grad de dizabilitate accentuat în suma care este stabilită de Biroul Național de Statistică, ce constituie 2248,30 de lei.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

13. Prin hotărârea din 11 ianuarie 2023 a Judecătorei Criuleni, sediul central, cererea de chemare în judecată înaintată de Cristina Ilieș împotriva lui Ion Ilieș cu privire la modificarea parțială a cuantumului pensiei de întreținere a copilului minor XXX XXX și încasarea pensiei de întreținere de la fostul soț, s-a respins ca neîntemeiată (f.d.242, vol.I).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

14. La 12 ianuarie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d.1/verso, vol.II), avocata Mariana Barașianț, acționând în interesele Cristinei Ilieș a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 11 ianuarie 2023 a Judecătorei Criuleni, sediul Central, prin care a solicitat casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată (f.d.1, vol.II), iar la 04 aprilie 2023, prin intermediul Direcției de evidență și documentare procesuală a Curții de Apel Chișinău, a prezentat motivarea apelului (f.d.21/24, vol.II).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

15. Prin decizia din 26 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de avocata Mariana Barașianț, în numele și interesele Cristinei Ilieș, și s-a menținut hotărârea din 11 ianuarie 2023 a Judecătorei Criuleni, sediul central (f.d. 67; 68/79, vol.II).

16. Pentru a decide astfel, instanța de apel analizând prevederile art. 52 alin. (1), art. 53 alin. (1), art. 58 alin. (1), art. 61 alin. (1) și art. 74 alin. (1) din Codul familiei, prevederile art. 18 alin. (1), art. 27 alin. (2) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 10 noiembrie 1989, la care Republica Moldova a aderat prin hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12 decembrie 1990, precum și art. 18 alin. (2) din Legea privind drepturile

copilului nr. 338-XIII din 15 decembrie 1994, în coraport cu suportul probatoriu anexat la materialele cauzei, prin prisma argumentelor invocate în cererile de apel a conchis că fiind corectă soluția instanței de fond cu privire la netemeinicia acțiunii depuse de Ilieș Cristina împotriva lui Ilieș Ion.

17. Subsecvent, instanța de apel a constatat că în susținerea pretenției privind modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copilului XXX XXX, născut la XX XXXX XXX, apelanta a invocat prevederile art. 78 din Codul familiei, care statuează că părinții sânt obligați să-și întrețină copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material, iar în caz de litigii privind achitarea pensiei de întreținere, instanța judecătorească stabilește cuantumul acesteia pentru copiii majori inapți de muncă într-o sumă bănească fixă plătită lunar, ținându-se cont de starea materială și familială, de alte circumstanțe importante.

18. În speță, instanța de apel a reține că la încasarea pensiei de întreținere pentru copilul major inapt de muncă se va ține cont de starea materială și familială a părților. La stabilirea cuantumului pensiei, instanța judecătorească este în drept să țină cont de starea materială a ambilor părinți, indiferent de faptul dacă acțiunea a fost pornită față de unul sau ambii părinți. Aceasta se explică prin faptul că, atunci când instanța va stabili cuantumul sumei care urmează a fi încasată pentru întreținerea copilului major inapt de muncă, aceasta va trebui să țină cont de faptul că ambii părinți au drepturi și obligații egale față de copii.

19. A mai conchis, instanța de apel că la încasarea pensiei de întreținere pentru copiii majori inapți de muncă, cererea de chemare în judecată va fi înaintată de către copilul major și nu de către unul dintre părinți.

20. La caz, instanța de apel a constatat că XXX XXX, născut la XX XXXX XXX a atins vârsta majoratului la XX XXX XXXX, iar, acțiunea concretizată privind modificarea cuantumului pensiei de întreținere stabilite în privința sa, fiind depusă la 15 martie 2022.

21. În contextul pretenției date, instanța de apel a punctat că prin hotărârea din 03 august 2021 a Judecătoriei Criuleni, sediul Criuleni, s-a dispus încasarea de la Ion Ilieș în beneficiul Cristinei Ilieș, a pensiei pentru întreținerea copiilor minori: XXX XXX, a.n. XX XXX XXXX, XXX XXX, a.n. XX XXX XXXX, XXX XXX, a.n. XX XXX XXXX, în cotele indicate, până la atingerea vârstei majoratului de către copii (f.d.20/21, vol.I).

22. Așadar, perioada de întreținere stabilită prin hotărârea din 03 august 2021 a Judecătoriei Criuleni, sediul Criuleni este una determinată, deoarece întreținerea copilului minor este o obligație prevăzută de lege, iar această perioadă este stabilită de lege, prin care debitorii obligației de întreținere sunt părinții, iar creditorii întreținerii date sunt copiii acestora de vârstă minoră și durează până la vârsta de 18 ani a copiilor.

23. Potrivit art. 111 alin. (2) lit.a) din Codul familiei, plata pensiei de întreținere, în baza hotărârii instanței judecătorești, încetează în cazurile -

atingerii de către copil a vârstei de 18 ani sau obținerii de către acesta a capacității depline de exercițiu sub vârsta de 18 ani.

24. Respectiv, obligația de întreținere a copilului minor exprimată prin acordarea ajutorului material necesar unei dezvoltări normale și menținerii unei bune stări a sănătății, încetează o dată cu atingerea vârstei de 18 ani de către copil.

25. Prin urmare, chiar și în ipoteza în care copilul își continuă studiile și după împlinirea vârstei de 18 ani, pensia de întreținere nu poate fi încasată, deoarece s-a stins la atingerea majoratului.

26. Raportându-ne la argumentele aduse de către reclamantă în susținerea pretențiilor sale, instanța de apel a reține că dreptul de a primi întreținerea de la părinți și după vârsta de 18 ani, îl au și copiii majori, dar care sunt inapți de muncă, în sensul prevăzut de art. 78 alin. (1) din Codul familiei.

27. În această ordine de idei, instanța de apel în contextul pretenției formulate privind modificarea cuantumului pensiei de întreținere, a notat că instanța de fond corect a punctat că, după împlinirea majoratului, copilul care își face în continuare studiile se încadrează în noțiunea de persoană inaptă de muncă care nu realizează venituri și are nevoie în continuare de sprijin material din partea ambilor părinți și poate solicita întreținere. Or, starea materială a copilului major este determinată de situația specială în care se regăsește și anume aflarea la studii îl împiedică să realizeze venituri din muncă, deși potrivit legii are aptitudinea și capacitatea de a munci.

28. Totuși, acest drept la întreținere poate fi valorificat de către copilul major personal, și nu de către unul dintre părinți, prin adresarea în instanța de judecată cu cerere de chemare în judecată distinctă privind obligarea părintelui la plata pensiei de întreținere a copilului major inapt de muncă.

29. Prin urmare, instanța de fond corect a dispus respingerea pretenției cu privire la modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copilului Ilieș Andrieș până la absolvirea studiilor liceale și universitare cu frecvență la zi, ca fiind depusă de un subiect necorespunzător.

30. În continuare, cu referire la pretenția reclamantei privind încasarea pensiei de întreținere a fostului soț, instanța de apel analizând prevederile art. 83, art. 84 din Codul Familiei, a reținut că starea materială reprezintă situația social-economică a persoanei (părinte), determinantă pentru întreținerea unei vieți decente pasibile stabilirii în rezultatul identificării tuturor bunurilor imobile și mobile deținute în proprietate, a veniturilor obținute din activități generatoare de profit, precum și a factorilor ce influențează nemijlocit aspectul economic al persoanei (ex. capacitatea de muncă, studiile etc).

31. La fel, instanța de apel a stabilit că starea familială definește conjunctura și relațiile persoanei (părintelui) în interiorul comunității umane în care coabitează, întemeiate prin căsătorie sau izvorâtă din rudenie, cum ar fi numărul copiilor și persoanelor aflate la întreținere.

32. Sub un alt aspect, instanța de apel a menționat că sintagma „alte circumstanțe importante” extinde sfera de aplicare a art. 84 din Codul familiei pentru ipotezele nereglementate de lege, însă, care, se pot ivi în cadrul examinării unor litigii de acest gen, lăsând o marjă de apreciere instanței de judecată din perspectiva unor factori care nu se încadrează în condițiile reliefate supra.

33. Totodată, instanța de apel a considerat necesar de a menționa că legislația în vigoare stabilește expres că, doar căsătoria încheiată la organele de stat de stare civilă generează drepturile și obligațiile de soți, inclusiv și obligația de întreținere materială reciprocă. Astfel, una din condiție obligatorii pentru a pretinde pensie de întreținere, este ca persoanele să se fi aflat în relații de căsătorie. O altă condiție obligatorie pentru plata pensiei de întreținere, este ca persoana care pretinde încasarea acesteia, să nu aibă un venit propriu suficient, iar fostul soț să aibă posibilitatea de a plăti pensia de întreținere.

34. În acest context, instanța de apel a considerat necesar de a menționa și Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.4 din 15 aprilie 2013 privind practica judiciară de soluționare de către instanțele judecătorești a cauzelor referitoare la încasarea pensiei de întreținere pentru copii și alți membri ai familiei, potrivit căreia, pensia de întreținere se va încasa în beneficiul persoanelor enumerate numai în cazul când acestea nu au un venit propriu suficient, iar soțul care datorează întreținere are posibilitatea de a o plăti, și aceste circumstanțe urmează a fi luate în considerație și apreciate de către instanțele judecătorești prin prezentarea probelor de către părți, în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă.

35. La acest capitol instanța de apel a reținut că în susținerea pretenției formulate, reclamanta a prezentat certificatul de încadrare în grad XX XXXXXX seria/nr.XXXXXXX, care confirmă că Cristina Ilieș a fost încadrată în grad de XXXX XXXX. Potrivit copiei legitimației eliberate de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Glodeni, se atestă că Ilieș Cristina are stabilită dizabilitate XX XXX XXXX, pentru care obține și pensie lunară în mărime 2936,00 de lei. Totodată, s-a mai stabilit că Cristina Ilieș a fost angajată în câmpul muncii în calitate de șef al filialei UMF „Nicolae Testemițeanu” până la 14 decembrie 2022, iar, potrivit actului contabil prezentat, s-a reținut că în perioada septembrie - decembrie 2021, Ilieș Cristina a avut următoarele venituri: septembrie - 4679,06 de lei, octombrie - 7362,20 de lei, noiembrie - 2037,79 de lei și decembrie - 6799,75 de lei.

36. De cealaltă parte, instanța de apel a constatat că intimatul/pârât Ilieș Ion a prezentat certificatul care atestă că Ion Ilieș activează în calitate de armator la compania SRL „Casa Construct” cu un salariu de 3600,00 de lei. Potrivit certificatul eliberat de ÎS „INCERCOM” rezultă că Ilieș Ion deține certificat de atestare tehnico-profesională, în calitate de diriginte de șantier, valabil pe un termen de 5 ani. Din informațiile eliberate de instituțiile bancare din Republica Moldova, rezultă că Ilieș Ion nu a deținut și nu deține conturi bancare sau că ar fi efectuat tranzacții în perioada de referință.

37. Suplimentar, instanța de apel a constatat că potrivit informației furnizate de Casa Națională de Asigurări Sociale, Ilieș Ion a fost înregistrat ca persoană asigurată în sistemul public de asigurări sociale, în perioada anilor 01 ianuarie 2021-01 iunie 2021 la SRL „Newtrasn-Service”, în calitate de șef șantier, cu fondul de retribuire a muncii de 41030,24 de lei, și contribuții de bază achitate de 9847,26 de lei, ca armator la SRL „Casa-Construct” perioada 01 iulie 2021-31 decembrie 2021 și 01 februarie 2022-30 aprilie 2022, cu fondul de retribuire a muncii în sumă de 21600,00 de lei, și în sumă de 8640,00 de lei și contribuții de bază achitate în mărime de 5184,00 de lei și în mărime de 2073,60 de lei, precum și faptul că a activat la SRL „Premium-Cons Grup”, în calitate de diriginte de șantier, pe perioada de 01 aprilie 2022-30 aprilie 2022 cu fondul de retribuire a muncii în sumă de 2000,00 de lei și contribuții de bază în sumă de 480,00 de lei.

38. La fel, instanța de apel a stabilit din materialele dosarului că Ilieș Ion nu deține în proprietate bunuri imobile și mobile, iar la momentul examinării cauzei în ordine de apel Ilieș Ion era angajat în calitate de manager de vânzări cu grafic redus de muncă și un salariu de 2000,00 de lei, în cadrul SRL „Tanica Plus”.

39. Așadar, în virtutea circumstanțelor de fapt constatate prin mijloacele probatorii administrate în prezenta speță, instanța de apel a conchis că instanța de fond în mod just a concluzionat în privința netemeinicii pretenției cu privire la încasarea pensiei de întreținere a fostului soț, or, la caz, nu sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru a pretinde la un asemenea drept.

40. Mai mult decât atât, instanța de apel a considerat oportun de a menționa faptul că, deși extrasele medicale prezentate confirmă că apelanta suferă de diverse maladii, fiind încadrată în grad de dizabilitate accentuat, totuși aceste înscrisuri nu stabilesc că apelanta s-ar afla în incapacitate de muncă.

41. Prin urmare, instanța de apel a conchis că nu a fost demonstrată temeinicia pretenției cu privire la încasarea pensiei de întreținere a fostului soț, în condițiile în care reclamanta, deși este încadrată în grad de dizabilitate, este totuși aptă de muncă, astfel, la caz, nu sunt aplicabile prevederile art. 83 lit. d) din Codul familiei.

42. De cealaltă parte, instanța de apel a constatat că nu a fost dovedit că fostul soț Ion Ilieș ar dispune de venituri suficiente pentru a contribui la întreținerea fostei soții, or acesta nu deține bunuri imobile sau mobile, și nici mijloace financiare care ar permite instanței să stabilească în sarcina pârâtului obligația de întreținere a fostei soții.

43. În aceste circumstanțe, instanța de apel a menționat că nu pot fi reținute afirmațiile apelantei cu privire la faptul că intimatul se eschivează de la obligația de întreținere a copiilor și tănuiește veniturile sale reale, având în realitate un venit lunar ce depășește suma de 14 000,00 de lei, de vreme ce actele cauzei atestă cu certitudine faptul că debitorul obligației de întreținere, în speță, intimatul Ion Ilieș, nu înregistrează datorii la plata pensiei de întreținere a copiilor minori, acestea fiind stinse prin ordinele de plată

prezentate (f.d. 154/158, vol.I), la fel, nu au fost prezentate înscrieri care ar confirma faptul că intimatul ar dispune și de alte venituri, care cumulativ ar ajunge la suma invocată de apelantă.

44. Cu referire la cheltuielile de judecată, instanța de apel analizând prevederile art. 96 din Codul de procedură civilă, și având în vedere că s-a constatat netemeinicia acțiunii înaintate, a conchis ca fiind neîntemeiată cerința reclamantei cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică suportate în cadrul examinării cauzei în sumă de 3000,00 de lei.

45. Din considerentele descrise și, având în vedere faptul că prima instanță a elucidat pe deplin circumstanțele speței deduse judecării, a stabilit corect starea de fapt și situația real existentă a litigiului, a identificat și aplicat corect normele materiale și procedurale, adoptând o hotărâre întemeiată și legală, iar cererea de apel este neîntemeiată, reducându-se la critici subiective, nesuținute de motive de fapt și fiind în contradicție cu cadrul legal aplicabil situației, instanța de apel a ajuns la concluzia de a respinge apelul formulat și înaintat de avocata Mariana Barașianț, în interesele Cristinei Ilieș și de a menține hotărârea din 11 ianuarie 2023 a Judecătoriei Criuleni, sediul central.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

46. La 02 ianuarie 2024, prin intermediul poștei electronice (f.d.84, vol.II), avocata Mariana Barașianț, acționând în numele și interesele Cristinei Ilieș, a declarat recurs împotriva deciziei din 26 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii din 11 ianuarie 2023 a Judecătoriei Criuleni, sediul central, cu emiterea unei noi hotărâri privind admiterea integrală a cererii de chemare în judecată înaintate de Cristina Ilieș.

46.1. În motivarea recursului a indicat motivele de fapt și de drept invocate pe parcursul examinării cauzei în prima instanță și instanța de apel, suplimentar menționând că decizia Curții de Apel Chișinău o consideră nemotivată și neîntemeiată și pasibilă de casare în temeiul art. 432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, deoarece este arbitrară și se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

46.2. Subsecvent, a menționat că atât prima instanță cât și instanța de apel au statuat faptul că după împlinirea majoratului copilul care în continuare își face studiile se încadrează în noțiunea de persoană inaptă de muncă, care nu realizează venituri, necesitând în continuare sprijin material din partea ambilor părinți, și respectiv poate solicita întreținere. Însă, instanțele de judecată ierarhic inferioare au invocat faptul precum că acest drept urmează a fi exercitat de către copil major de vârstă personal, prin depunerea unei acțiuni separate în instanța de judecată.

46.3. În acest context, a susținut că, deși este de acord, în general, cu constatarea în acest sens a instanței de judecată, totuși, a considerat că fiecare situație urmează a fi analizată separat, deoarece, la caz, există 2 momente, ce urmează a fi apreciate în acest sens și anume: 1) că la depunerea acțiunii în

instanța Andrieș Ilieș nu a atins majoratul și 2) faptul că el se află la întreținerea mamei sale, anume dânsa suportă cheltuieli și, respectiv, apare dreptul ei de a solicita o parte din aceste cheltuieli de la celălalt părinte - Ion Ilieș. Or, prima instanța a constatat prin hotărârea sa obligația ambilor părinți de a întreține copiii majori de vârstă inapți de muncă.

47. La 22 aprilie 2024, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul poștei terestre, a expediat în adresa intimatului Ion Ilieș, copia recursului declarat de către avocata Mariana Barașianț, în numele și interesele Cristinei Ilieș, împotriva deciziei din 26 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de expediere anexată la materialele dosarului (f.d.93, vol.II).

48. Intimatul Ion Ilieș deși la 14 mai 2024 a recepționat copia recursului, fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la materialele cauzei (f.d. 94, vol.II), acesta nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv și nu a depus referință, prin care să-și expună opinia referitor la recursul declarat de către avocata Mariana Barașianț, în numele și interesele Cristinei Ilieș, împotriva deciziei din 26 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

TERMENUL DE DECLARARE A RECURSULUI

49. Art. 434 alin.(1) – (2) din Codul de procedură civilă, reglementează că:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. (2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

50. Așadar, cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 26 septembrie 2023 (f.d.67, vol.II).

51. Decizia motivată din 26 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost expediată pentru cunoștință participanților la proces, prin intermediul poștei electronice, la data de 03 noiembrie 2023, ora 08:54, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d.80, vol.II).

52. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că recursul declarat de către avocata Mariana Barașianț, în interesele Cristinei Ilieș, la 02 ianuarie 2024, se consideră depus în termenul stabilit de lege.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

53. Art. 431 alin.(2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, prevede că:

„(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători. (3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție. (4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.

54. Art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, reglementează că:

„(1) recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se

schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen; d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin. (1) lit. d)-f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

55. Art. 433 alin.(1) –(2) din Codul de procedură civilă, prevede că:

(1) Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care: a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(1); a¹) recursul este depus împotriva unui act ce nu se supune recursului, cu excepția cazurilor prevăzute la art.429 alin.(5); b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art.434; c) persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare; d) recursul se depune în mod repetat după ce a fost examinat; e) problema juridică invocată în recurs nu este de o importanță fundamentală pentru dezvoltarea jurisprudenței; f) recursul este vădit neîntemeiat.

(2) Recursul declarat în temeiul art.432 alin.(1) lit.e) nu poate fi declarat inadmisibil în temeiul alin.(1) lit.e) din prezentul articol.

56. Art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, reglementează că:

„(1) Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art.432. Instanța invocă, din oficiu, neatragera în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre”.

57. Art. 444 din Codul de procedură civilă, relevă că:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1) lit.b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

58. Art.445¹ din Codul de procedură civilă, prevede că:

„Instanța de recurs dispune, printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac, încetarea procedurii de recurs, din oficiu sau la cerere, dacă după declararea admisibilității recursului se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

59. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că din analiza prevederilor legale precitate supra rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, urmează să însușească în condițiile Codului de procedură civilă exercitarea efectivă a unui control de legalitate veritabil bazat pe temeuri concludente și serioase. De aici rezultă că legiuitorul oferă instanței de recurs un drept exclusiv de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

60. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că Codul de procedură civilă dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate.

61. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

62. Se reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art.432 din Codul de procedură civilă, în redacția legii în vigoare la data declarării recursului.

63. Din conținutul recursului declarat, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că recurenta și-a întemeiat recursul, pe prevederile art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă.

64. Verificând legalitatea și temeinicia deciziei contestate prin prisma argumentelor recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu a stabilit că soluția instanței de apel este contrară legii sau pe aprecierea nerezonabilă a probelor. Dimpotrivă, decizia contestată a fost emisă cu respectarea prevederilor legale, bazată pe o cercetare multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

65. De altfel, motivele recursului declarat de avocata Mariana Barașianț, în interesele Cristinei Ilieș sunt similare celor invocate în cadrul judecării anterioare a cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat corespunzător cu respectarea cadrului legal aplicabil speței deduse judecării.

66. Dezacordul recurentei Cristina Ilieș sau a reprezentantei acesteia, avocata Mariana Barașianț, nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are un caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

67. Articolul 442 alin.(1) din Codul de procedură civilă stabilește că instanța de recurs verifică legalitatea hotărârii atacate doar în limitele invocate în recurs. Această prevedere nu permite instanței de recurs să admită recursul din alte considerente decât cele invocate în recurs.

68. Suplimentar, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că în sensul prevederilor lit.e) art.432 alin.(1) din Codul de procedură civilă, noțiunea de hotărâre arbitrară ori de apreciere vădit nerezonabilă a probelor urmează a fi stabilită în coraportul dintre mai multe principii.

69. Pentru a elucida înțelesul textului „hotărâre arbitrară” din art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție ține cont, inclusiv, de sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza Bochan v. Ucraina (nr. 2), 05 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară

dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza Balliktaş Bingöllü v. Turcia, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

70. Totodată, potrivit art.71 alin.(4) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, la interpretarea actului normativ se ține cont de nota de fundamentare, care a însoțit proiectul actului normativ respectiv și de alte documente care permit identificarea voinței autorității publice care a adoptat, a aprobat sau a emis actul normativ.

71. Nota informativă la Legea nr.246 din 31 iulie 2023 menționează următoarele: „...Utilizarea noțiunii de „hotărâre arbitrară” derivă din practica CtEDO, fiind utilizată pentru a defini situația în care judecătorii nu aduc nici o motivare pentru deciziile/hotărârile luate, sau când acestea sunt bazate pe greșeli evidente de fapt sau de drept comise de judecători. În esență, la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 din Codul penal)...”. Iar, în nota de subsol la textul menționat în paragraful precedent, nota informativă aduce mai multe exemple din jurisprudența CtEDO în care hotărârile au fost considerate arbitrare sau bazate pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor. Nota de subsol menționează următoarele în ceea ce privește cauzele civile: „Exemple de procedură civilă: Respingerea fără o motivare clară a unui recurs într-o cauză civilă și menținerea unei decizii care era în mod clar contrară circumstanțelor cauzei, chiar dacă recurentul indica expres asupra acestei contradicții (cauza Dulaurans v. France, 2000, § 38); Refuzul judecătorilor, fără vreun motiv, de a anula ordinul de eliberare din funcție, care era bazat pe un raport de evaluare a performanțelor anulat anterior de aceiași judecători (cauza Tel v. Turkey, 2017); Anularea de către instanța de recurs a deciziei instanței de fond (prin care au fost acordate compensații prevăzute de legislația muncii) fără a explica în vreun fel acest lucru și fără a face referire la lege, care prevedea aceste compensații (cauza Anđelković v. Serbia, 2013; cauza Lazarević v. Bosnia and Herzegovina, 2020).

72. Din nota informativă menționată rezultă că sintagma „hotărârea arbitrară” urmează a fi definită prin prisma jurisprudenței CtEDO. În jurisprudența sa, CtEDO deseori folosește împreună sintagmele „hotărârea arbitrară” și hotărâre „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor”, fără a face o distincție clară între ele. Nota informativă menționează totuși că „la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 din Codul penal)”. Rezultă că în cazul hotărârii arbitrare, carența principală vizează încălcarea unei norme legale imperative, adică a unei prevederi normative care nu oferă nicio discreție judecătorului. Lipsa discreției poate rezulta din claritatea textului prevederii

normative, fie din practica uniformă și clară de aplicare a normei. Această carență nu se poate datora unei simple greșeli, ci trebuie comisă cu bună știință sau ca urmare a unei erori inexplicabile. Suntem în prezența unor asemenea situații atunci când instanța de judecată adoptă o hotărâre ce contravine unei norme imperative invocate participanții la proces sau de instanța judecătorească ierarhic superioară, fără a explica convingător de ce nu aplică acea normă.

73. Sub acest aspect urmează a fi reținute și constatările Curții Constituționale din Hotărârea nr.2 din 16 ianuarie 2025 (pct.149-150), potrivit căreia pentru a elucida înțelesul textelor contestate (inter alia ”hotărâre arbitrară”), destinatarii pot avea în vedere, inclusiv, sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza *Bochan v. Ucraina* (nr. 2), 5 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza *Ballıktaş Bingöllü v. Turcia*, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

74. Din textul recursului nu constată în mod univoc vre-un argument care ar justifica constatarea că hotărârile contestate ar fi emise contrar normelor imperative aplicabile speței, precum și nici instanța de recurs nu a stabilit din textele hotărârilor contestate, raportate la circumstanțele cauzei.

75. Subsidiar, sintagma „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor” se referă la aprecierea probatoriului. Pentru admiterea unui recurs în baza acestei sintagme este necesară întrunirea cumulativă a următoarelor condiții: a) hotărârea să se bazeze pe o apreciere eronată a probelor; b) aprecierea să fie vădit nerezonabilă; c) hotărârea contestată se bazează în mod determinant pe această apreciere.

76. Prin urmare, nu orice eroare în aprecierea probelor poate duce la admiterea recursului în temeiul art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, adică să fie evidentă pentru un profesionist și să nu poată fi explicată rațional. De asemenea, această eroare trebuie să fie determinantă pentru soluția din hotărârea contestată. Îi revine recurentului obligația să convingă instanța de recurs că aceste elemente sunt întrunite.

77. În consecință, având în vedere argumentele recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu consideră irațională aprecierea probelor dată de instanța de apel, or, acest temei de recurs este vădit neîntemeiat.

78. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu exclude că o hotărâre judecătorească poate fi atât „arbitrară”, cât și „bazată pe aprecierea

vădit nerezonabilă a probelor”, însă fiecare din cele două sintagme urmează a fi invocate și argumentate separat.

79. De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

80. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de către avocata Mariana Barașianț, în numele și interesele Cristinei Ilieș este unul vădit neîntemeiat. Or, recursul respectiv conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse anterior care au fost analizate și apreciate corespunzător de instanța de apel.

81. La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că lipsește aparența unei încălcări a dreptului recurentei Cristina Ilieș la un proces echitabil garantat de art.6§1 CEDO.

82. Dat fiind cele expuse, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, călăuzindu-se de prevederile art.445¹ din Codul de procedură civilă, concluzionează de a dispune încetarea, din oficiu, a procedurii de recurs, întrucât după declararea admisibilității recursului declarat de către avocata Mariana Barașianț, în numele și interesele Cristinei Ilieș, s-a constatat existența temeiurilor prevăzute la art.433 alin.(1) lit.a) și f) din Codul de procedură civilă.

83. În conformitate cu art.269-270, art.433 lit.a) și f), art. 442 și art.445¹ din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI

Încetează, din oficiu, procedura în ordine de recurs, intentată la cererea de recurs declarată de înaintată de către avocata Mariana Barașianț, în numele și interesele Cristinei Ilieș, împotriva deciziei din 26 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Cristina Ilieș împotriva lui Ion Ilieș, cu privire la modificarea parțială a cuantumului pensiei de întreținere a copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere de la fostul soț.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Gheorghe Stratulat